

*Проф. др Мирослав Врховшек,
судија Савезног суда
Владимир Козар,
судија Трговинског суда, Београд*

Пререгистрациона одговорност предузећа и банака

1. Појам пререгистрационе одговорности

Пререгистрациона одговорност представља одговорност новооснованог предузећа (или другог правног лица) за обавезе његових оснивача које су настале пре самог оснивања предузећа. Зато се за означавање ове врсте одговорности употребљава термин “*пререгистрациона одговорност*”, јер се успоставља одговорност предузећа за обавезе које су настале пре његовог оснивања, а које извор имају у уговорима и другим правним пословима у чијем предузимању предузеће није учествовало, нити је могло да учествује јер није имало својство правног лица и тиме, ни правну ни пословну способност. Јер, својство субјекта у праву (правну способност) предузеће стиче тек уписом оснивања у судски регистар. У члану 5. Закона о предузећима прописано је да предузеће стиче својство правног лица уписом у судски регистар. Наравно, подразумева се да је реч обавезама које су оснивачи предузели приликом оснивања предузећа, односно у циљу његовог оснивања, а не о обавезама које немају било какве везе са новооснованим предузећем. У страниој судској пракси (англосаксонско право) помињу се случајеви када је утврђена одговорност предузећа за обавезу плаћања цене за купљено земљиште, коју су оснивачи купили пре самог оснивања предузећа да би на њој подигли пословне објекте потребне за рад предузећа и сл.

У правној теорији “*прерано отпочињање послова*” наводи се као посебан случај пробијања правне личности предвиђен у британском Закону о компанијама из

1985. године. По њему, директор неограничено и солидарно одговара за обавезе компаније, која је отпочела да послује и да се задужује пре него што је регистровала своје оснивање и то по пословима који су за то време били закључени, а компанија их није испунила у року од 21 дан од дана када је била позвана да их испуни (члан 177).¹⁾ У правној теорији се, даље, тумачи британско право, и истиче мишљење да уговори које компанија, пре регистрације свога оснивања, закључи са трећим лицима не обавезују компанију, јер се сматра да она у то време није постојала као правни субјекат, иако је можда као економски субјекат већ почела да послује. Такви уговори је правно обавезују само ако буду поново закључени са компанијом после регистрације њеног оснивања. Али ако до тога не дође, цитираном нормом се повериоцима из таквих уговора "пружа" одговорно лице.²⁾

Раније важећи Закон о предузећима³⁾ није садржао одредбе о пререгистрационој одговорности, док важећи Закон о предузећима⁴⁾ у члану 6. садржи одредбе које би се могле оквалификовати као увођење института пререгистрационе одговорности у наш правни систем. Наиме, у члану 6. који носи наслов *Пренос појпраживања и дуговања* прописано је да уписом предузећа у регистар права и обавезе које су стекли, односно преузели оснивачи, прелазе на предузеће без сагласности повериоца, а оснивачи одговарају сагласно одредбама уговора с трећим лицем.

У правној теорији правна природа преноса потраживања и дуговања квалификује се као "законско уступање" права и обавеза које су оснивачи преузели за друштво, док се међусобни односи оснивача након евентуалног измирења обавеза према трећим лицима решавају према правилима уговора о ортаклуку.⁵⁾ У правној теорији истиче се да је у другим правима сличан правни институт садржан у установи "преддруштва".⁶⁾

Према мишљењу правне теорије заснованом на тумачењу цитиране законске одредбе у нашем праву, обавезе и права која су оснивачи засновали у своје име, у циљу омогућавања оснивања предузећа, аутоматски прелазе на предузеће чином његовог уписа судски регистар. Оснивачи могу да остану одговорни према трећим лицима, ако је то предвиђено уговорима који су закључили са њима. Због тога би се, по мишљењу правне теорије, у овом случају код нас пре радило о уговорном јемству оснивача за обавезе предузећа, него о побијању његовог субјективитета.⁷⁾

У светлу института пререгистрационе одговорности поставља се питање да ли предузеће или друго правно лице, које је основано и уписано у судски регистар ре-

1. Н. Јовановић, *Побијање правног субјективитета компанија*, "Правни живот" бр. 10/1997, стр. 883. и 884.
2. Н. Јовановић, *Побијање правног субјективитета компанија*, "Правни живот" бр. 10/1997, стр. 883. и 884.
3. "Службени лист СФРЈ", бр. 77/88, 40/89, 46/90, 61/90 и "Службени лист СРЈ", бр. 24/94
4. "Службени лист СРЈ", бр. 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/2001
5. Васиљевић, "Коментар Закона о предузећима", Београд, 1996. год, стр. 22. и 23.
6. Васиљевић, "Коментар Закона о предузећима", Београд, 1996. год, стр. 22.
7. Н. Јовановић, *Побијање правног субјективитета компанија*, "Правни живот" бр. 10/1997, стр. 884.

шењем надлежног привредног суда, може одговарати за обавезе свога оснивача, тј. другог предузећа, ако је то предвиђено у акту о оснивању предузећа, а које су настале пре оснивања тог предузећа и нису у непосредној вези са његовим оснивањем, с тим што таква одредба није уписана у судски регистар приликом оснивања. Сматрамо да, како није реч о обавезама које су у вези са оснивањем предузећа, нема места заснивању пререгистрационе одговорности за обавезе из уговора и других правних послова закључених између оснивача и трећих лица као повериоца.

2. Успостављање одговорности за обавезе других субјеката уписом у судски регистар

Други основ одговорности могао би се успоставити уписом у судски регистар наведене одредбе оснивачког аката. Наиме, у члану 3. Закона о поступку за упис у судски регистар⁸⁾ прописано је да је судски регистар јавна књига (став 1), подаци уписани у судски регистар су јавни и свако их може разгледати, преписивати и захтевати да му се изда оверени извод из судског регистра (став 2), док је у ставу 3. прописано да упис у судски регистар има правно дејство према трећим лицима од дана уписа, а у ставу 4. да ко се у правном промету, поступајући савесно, поузда у податке уписане у судски регистар, не сноси штетне правне последице које из тога настану.

У члану 23. став 1. тачка 7) Закона о поступку за упис у судски регистар прописано је да се у судски регистар уписују одређени подаци значајни за правни промет, а између осталог и овлашћења субјекта уписа у правном промету с трећим лицима и врста и обим његове одговорности за обавезе другог субјекта с којим је повезан.

Цитираним одредбама одговарају одредбе ранијег Закона о поступку за упис у судски регистар.⁹⁾

Сличне одредбе садржи и Уредба о упису у судски регистар.¹⁰⁾ У ставу 2. прописано је да се у судски регистар уписују подаци о субјектима уписа који су од значаја за правни промет, а између осталог и одговорност субјекта уписа за обавезе других субјеката уписа у правном промету. У члану 68. ове уредбе, који носи наслов *Пријава за упис у судски регистар промене одговорности за обавезе* прописано је да се уз пријаву за упис у судски регистар промене одговорности субјекта уписа за обавезе других субјеката уписа у правном промету прилаже уговор, односно његове измене. У члану 79. тачка 1) ове уредбе прописано је да регистарски уложак садржи регистарске листове од бр. 1 до 7, зависно од података који се према решењу суда уписују у судски регистар, као и да регистарски листови садрже податке одређене законом, и то: регистарски лист број 1 поред осталог - врсту и

8. "Службени лист СРЈ", бр. 80/94

9. "Службени лист СФРЈ" бр. 13/83 и 17/90

10. "Службени лист СРЈ", бр. 1/97, 5/97

обим одговорности субјекта уписа за обавезе у правном промету и за обавезе других правних лица и одговорност оснивача за обавезе субјекта уписа.

Дакле, из цитираних одредаба произлази да се у судски регистар може, под одређеним условима, уписати одговорност субјекта уписа за обавезе других субјекта уписа у правном промету, ако је то предвиђено уговором (дакле оснивачким актом), односно његовим изменама.

Међутим, сам оснивачки акт не уписује се у судски регистар, већ представља збирку исправа која нема исто правно дејство као сам упис у судски регистар. Наиме, у члану 83. Уредбе о упису у судски регистар прописано је да се збирка исправа води за сваки субјект уписа и означена је бројем регистарског улошка субјекта уписа, а да се исправе које се прилажу уз пријаву за упис, издвајају се из предмета после доношења решења о упису и улажу у збирку исправа. У члану 84. ове уредбе предвиђено је да се исправе и делови исправа из збирке исправа могу разгледати само ако за то постоји оправдан интерес, по одобрењу судије надлежног за вођење судског регистра, а исправе и подаци који се сматрају државном, војном, службеном или пословом тајном не могу се разгледати. Дакле, збирка исправа у коју спада и оснивачки акт није јавна, као што је то реч о подацима уписаним у судски регистар, па нема ни правно дејство према трећим лицима.

Сличне одредбе садржала је и Уредба о упису у судски регистар предузећа и других правних лица која обављају привредну делатност,¹¹⁾ која се раније примењивала у овој правној области.

Из изложених одредаба Закона о поступку за упис у судски регистар и Уредбе о упису у судски регистар произилази да немају правну дејство према трећим лицима (што значи ни према повериоцима субјекта уписа) оне одредбе оснивачког акта које нису уписане у судски регистар. То се поготово односи на одредбу о одговорности субјекта уписа за обавезе које је његов оснивач преузео закључењем облигационог уговора (или предузимањем другог правног посла, као што је нпр. издавање менице, издавање банкарске гаранције или отварање акредитива) са трећим лицима - повериоцима, корисницима банкарске гаранције или корисницима акредитива - пре оснивања и пре уписа субјекта уписа. Јер, судски регистар није првенствено установљен због субјекта уписа и његових оснивача већ ради правне сигурности трећих лица, као учесника у правном промету, који ступају у пословне односе са субјетком уписа, што значи свих трећих лица, а не само повериоца из наведених правних послова. Таква одредба одлуке о оснивању (оснивачког акта) могла би да има само дејство између субјекта уписа и његовог оснивача у евентуалној регресној парници.

Такав закључак последица је и општег правног начела о релативном дејству уговора и других правних послова. У правној теорији указује се да релативни карактер облигационог односа представља једну од основних правних особина облигације.¹²⁾ Облигација је увек однос између одређених лица, од којих једно има

11. "Службени лист СФРЈ", бр. 74/90

12. Перовић, "Облигационо право", Београд, 1986. год, стр. 18.

положај дужника, а друго положај повериоца. Из тог односа ниче одређено право на страни повериоца, али право које се може истаћи само према дужнику а не и према трећем лицу, односно, само је дужник у обавези према одређеном повериоцу а не и према неком трећем лицу. То, по мишљењу правне теорије, упућује на закључак да је облигациони однос релативног карактера, да делује само *inter partes*, за разлику од стварноправног односа, који као апсолутно право, делује *erga omnes*.¹³⁾

У правној теорији сусреће се мишљење да новоосновано предузеће не би могло да одговара за обавезе оснивача настале пре његовог оснивања, чак и да је таква одредба оснивачког акта уписана у судски регистар, већ би се таква одговорност могла засновати само уговором који би закључило новоосновано предузеће и његов оснивач, дакле после уписа у судски регистар оснивања предузећа, наравно под условом да се одредба таквог уговора упише у судски регистар као облик одговорности субјекта уписа за обавезе других субјеката уписа у правном промету, у смислу цитираних прописа, дакле члана 23. став 1. тачка 7) Закона о *йосџуџку за уџис* у судски *регџисџтар*, као и чл. 2, 68. и 79. тачка 1) Уредбе о упису у судски регистар.

3. Одговорност предузећа за обавезе оснивача у случају делимичне поделе-фузије

Трећи основ одговорности новооснованог предузећа или другог правног лица за обавезе његовог оснивача у судској пракси и правној теорији креиран је кроз увођење института делимичне поделе-фузије. Наиме, у правној теорији истиче се да делимични улог активе у постојећа друштва, као и организовање холдинга уз оснивање нових друштава од имовине постојећег предузећа, представљају делимичну поделу-фузију, што представља основ за сходну примену правила о солидарној одговорности друштва корисника дела имовине оснивача за обавезе оснивача настале до уписа ових модела поделе у судски регистар (поделе-фузије).¹⁴⁾ Реч је о сходној примени одредбе из члана 435. став 3. Закона о предузећима *йрема* којој предузећа настала поделом одговарају солидарно за обавезе подељеног предузећа, као и одредбе из члана 434. став 4. истог закона о спајању новим оснивањем (спајању), према којој уписом новооснованог предузећа у регистар имовина предузећа која се спајају, укључујући и обавезе, прелази на новоосновано предузеће. У правној теорији постоје мишљења да се на уговорној основи може ограничити одговорност тако да друштво корисник активе одговара сразмерно преузетој активи. У противном, претпоставља се да је реч о неограниченој солидарној одговорности, јер је реч о правном следбеништву (универзалној сукцесији).

13. Перовић, "Облигационо право", Београд, 1986. год, стр. 19.

14. Васиљевић, "Привредна друштва - домаће и упоредно право", 1999. год, стр. 459. и 460.

У правној теорији постоје супротна становишта према којим ће се организовање холдинга од постојећег предузећа, уз оснивање нових зависних друштава од делова имовине постојећег предузећа, не може оквалификовати као подела предузећа.¹⁵⁾ Самим тим, ни новонастала предузећа (зависна друштва) не могу одговорати за обавезе оснивача, применом правила из члана 187а. став 2. Закона о предузећима¹⁶⁾ у коме је било прописано да предузећа настала поделом, спајањем с другим предузећем или припајањем другом предузећу, солидарно одговарају за обавезе предузећа која су престала да постоје, односно одредбе из члана 435. став 3. Закона о предузећима¹⁷⁾ према којој предузећа настала поделом одговарају солидарно за обавезе подељеног предузећа. Такво мишљење правне теорије заснива се на аргументу да се оснивањем једног или више нових предузећа од делова постојећег предузећа или пак организовањем предузећа као холдинга поделом његове имовине, не врши подела постојећег предузећа. Јер, у случају поделе предузећа, предузеће које се поделило престаје да постоји и брише се из судског регистра, а управо због тога законом се установљава солидарна одговорност новонасталих предузећа за његове обавезе.¹⁸⁾

По нашем мишљењу, примена овог института условљена је преносом знатног дела активе постојећег предузећа на новооснованог правног субјекта, па је у сваком конкретном случају потребно, путем релевантних доказа, утврдити чињенице да је оснивач пренео на новоосновано предузеће, као оснивачки улог, знатан део своје активе. Јер, управо је циљ увођења наведеног облика одговорности новооснованог субјекта за обавезе оснивача да се заштите повериоци у случају када дужник, у циљу избегавања својих обавеза и осујећења намирења повериоца, преноси знатан део своје имовине на новоосновано предузеће. С друге стране, ако оснивач није престао да постоји и располаже знатном имовином, те ако је на новооснованог субјекта пренет оснивачки улог који не представља знатан део активе оснивача, већ на пример, само део имовине коју је користила пословна јединица оснивача (или филијала, ако је оснивач банка), тада не би било места одговорности новооснованог предузећа за обавезе оснивача.

4. Одговорност банке за обавезе оснивача

Наведене законске и теоријско-правне поставке примењене су у актуелној судској пракси приликом решавања спорног односа поводом одговорности новоосноване банке за обавезе свога оснивача.

15. Ивица Јанковец, *Може ли зависно предузеће одговарати за обавезе матичног предузећа*, Правни живот бр. 11/98, стр. 300.

16. "Службени лист СФРЈ", бр. 77/88 и 46/90.

17. "Службени лист СРЈ" бр. 29/96.

18. Ивица Јанковец, *Може ли зависно предузеће одговарати за обавезе матичног предузећа*, Правни живот бр. 11/98, стр. 300.

Према становишту судске праксе, новооснована банка по правилу не одговара за обавезе својих оснивача, па чак и ако би се таква одговорност предвидела оснивачким актом, осим у случају да је таква одговорност за обавезе других субјеката уписана у судски регистар или ако је реч о оснивању које има обележје делимичне поделе-фузије преносом знатног дела активе оснивача на новоосновану банку.

У образложењу наведеног правног става истиче се да је пресудом Привредног суда у Н. од 3. марта 1998. године, која је потврђена пресудом Вишег привредног суда у Београду, делимично усвојен тужбени захтев и обавезана је тужена "К... банка" АД из Н. да тужиоцу исплати износ од 742.863,30 US долара са каматом од 6% годишње. Истом одлуком службени захтев је одбијен у односу на другог туженог "С..." ДД из Б. због застарелости потраживања. Врховни суд Србије је одбио као неосновану ревизију тужене "К... банке" АД. Према стању у списима, тужилац и тужени "С..." ДД из Б. закључили су уговоре о купопродаји од 1. фебруара 1991. године, 9. априла 1991. године и 24. априла 1991. године, на основу којих се тужилац као продавац обавезао да наведеном туженом предузећу испоручи одређену врсту и количину робе. Ради исплате купопродајне цене робе ово предузеће је у корист тужиоца код "Ј... банке" АД у Б. - Главне филијале у Н. дало налог за отварање неопозивих документарних акредитива и ради отварања ових акредитива уплатило динарска средства у противвредности 742.863,30 US долара. Ова динарска средства и даље се налазе на рачуну тужене "К... банке" АД из Н. под бројем 8121. На основу добијених налога туженог предузећа "С..." ДД из Б, "Ј... банка" АД у Б. - главна филијала у Н. је преко иностране коресподентске банке отворила четири документарна неопозива акредитива у корист тужиоца и то: 12. априла 1991. године на износ од 222.500 USD; 9. маја 1991. године на износ од 335.767,30 USD; 27. јуна 1991. године на износ од 41.710 USD; и 2. августа 1991. године на износ од 222.500 USD. Након добијања извештаја о отвореним акредитивима тужилац је извршио испоруку робе по наведеним уговорима и поднео документацију за наплату по акредитивима која се и данас налази код тужене "К... банке" АД. Цена робе тужиоцу ни до данас није исплаћена. Из списка такође произилази да је решењем Окружног суда у Н. Фи. бр. 2127/97 од 10. јула 1991. године у регистарском улошку број 1-3913 уписано оснивање "Ј... банке" Н. ДД на основу Одлуке о оснивању, као и на основу Статута од 28. јуна 1991. године. У одредби члана 49. Одлуке о оснивању прописано је да је "Ј... банка" Н. ДД правни следбеник "Ј... банке" Б. у делу права, обавеза и одговорности "Ј... банке" Б, "Ј... банке" Н. и то са стањем на дан 30. јуна 1991. године. чланом 50. наведене одлуке предвиђено је да новооснована банка преузима раднике "Ј... банке" Б, "Ј... банке" Н, као своје раднике, као и сву инфраструктуру наведене банке. Одредбом члана 18. Статута прописано је да новооснована "Ј... банка" Н. ДД обавља послове платног промета, кредитне и друге послове са иностранством користећи рачун "Ј... банке" Београд у иностранству и њену коресподентску мрежу. Надаље, решењем Привредног суда у Новом Саду Фи. 72/74 од 12. јануара 1994. године, такође у регистарском улошку

број 1-3913 уписана је измена назива “Ј... банке” Н. у “Ј... банка” - банкарска група “К... банка”, а решењем истог суда Фи. 4966/96 од 13. децембра 1996. године у истом регистарском улошку извршена је и промена назива ове банке у “К... банка” са седиштем у Н. С обзиром на наведене чињенице, као спорно појавило се питање да ли је тужена “К... банка” АД из Н. пасивно легитимисана за испуњење обавезе и по акредитивима који су отворени пре њеног оснивања. Судови у побијаним пресудама налазе да је ова банка пасивно легитимисана и за испуњене те обавезе, јер је Одлуком о оснивању предвиђено да је “Ј... банка” Н. правни следбеник “Ј... банке” ДД Б. у делу права, обавеза и одговорности “Ј... банке” ДД Б. са стањем на дан 30. јуна 1991. године, уз чињеницу да се средства средства уплаћена на име покрића ових акредитива налазе и сада код тужене “К... банке”. Против наведених одлука Савезни државни тужилац подигао је захтев за заштиту законитости због повреде савезног закона у коме указује да тужена “К... банка” АД Н., која је основана као нова банка 28. јуна 1991. године по тада важећем Закону о банкама и другим финансијским организацијама,¹⁹⁾ не може бити ничији правни следбеник, нити својих оснивача, а ни других правних лица. Према члану 15. Закона о банкама и другим финансијским организацијама, банка стиче својство правног лица уписом у судски регистар и тек тада се банци се признаје својство субјекта у праву, односно способност да буде носилац права, обавеза и одговорности. Из решења Фи. бр. 2127/97 види се да је “Ј... банка” Н. уписана у судски регистар дана 10. јула 1991. године, па преузете обавезе из члана 9. Одлуке о оснивању не производе правно дејство, јер су у супротности са одредбама чл. 4. и 15. став 1. Закона о банкама и другим финансијским организацијама. Сматра да у вези са тим судови сагласно одредби члана 3. став 3. Закона о парничном поступку нису могли да уваже располагања странака која су у супротности са принудним прописима, јавним поретком и правилима морала. Како је суд таква располагања уважио, а то је од непосредног утицаја на доношење пресуде, налази да је учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 354. став 1. у вези члана 3. став 3. Закона о парничном поступку. Предложио је да се побијане судске одлуке укину и предмет врати првостепену суд на поновно одлучивање.

Пуномоћник тужиоца је у одговору на захтев за заштиту законитости истакао да су наводи изнети у захтеву неосновани, а изнето становиште погрешно. Указује да је члан 49. Одлуке о оснивању правоваљан, да никада није измењен, те да се и данас наведена одлука са истом садржином налази у збирци исправа. Истиче се, као битно да је тужена банка у време отварања прва три акредитива пословала као Главна филијала “Ј... банке” ДД Б., те да је имала овлашћење за закључење правних послова, па је сасвим логично и на закону засновано решење из члана 49. Одлуке о оснивању и члана 93. Статута “Ј... банке” Н. ДД, који регулише питање правног следбеништва.

19. "Службени лист СФРЈ", бр. 10/89, 40/89, 87/89, 18/90, 72/90 и 79/90.

Савезни суд је испитао побијане одлуке у смислу члана 415. Закона о парничном поступку и нашао да је захтев основан. Побижаним пресудама установљена је одговорност новоосноване банке, овде тужене “К... банке” АД из Н., за обавезе “Ј... банке” ДД Б., као једног од њених оснивача и то за обавезе које су настале пре оснивања тужене банке. Таква врста одговорности назива се “пререгистрационом одговорношћу”. Пререгистрациона одговорност представља одговорност основаног предузећа, банке, или другог правног лица за обавезе његовог оснивача (или више оснивача) које су настале пре самог оснивања предузећа или банке. Зато за означавање ове врсте одговорности употребљава термин *пререгистрациона одговорност*, јер се успоставља одговорност предузећа за обавезе које су настале пре његовог оснивања, а које извор имају у уговорима и другим правним пословима у чијем предузимању предузеће није учествовало нити је могло да учествује, јер није имало својство правног лица и тиме ни правну ни пословну способност. Јер, својство субјекта у праву (правну способност) предузеће стиче тек уписом оснивања у судски регистар. (У члану 5. важећег Закона о предузећима прописано је да предузеће стиче својство правног лица уписом у судски регистар). Наравно подразумева се да је реч обавезама које су оснивачи предузели приликом оснивања предузећа, односно у циљу његовог оснивања, а не о обавезама које немају никакве везе са новооснованим предузећем. У страном судској пракси (англосаксонско право) помињу се случајеви када је утврђена одговорност предузећа за обавезу плаћања цене за купљено земљиште, коју су оснивачи купили пре самог оснивања предузећа да би на њој подигли пословне објекте потребне за рад предузећа и сл. И у члану 10. важећег Закона о банкама и другим финансијским организацијама²⁰⁾ прописано је да банка стиче својство правног лица уписом у судски регистар. Исту одредбу имао је и ранији Закон о банкама и другим финансијским организацијама,²¹⁾ који је важио у време настанка спора. Ранији Закон о предузећима²²⁾ није садржавао одредбе о пререгистрационој одговорности предузећа, док важећи Закон о предузећима²³⁾ у члану 6. садржи одредбе које би се могле оквалификовати као увођење института пререгистрационе одговорности у наш правни систем. Наиме, у члану 6. који носи наслов *Пренос појављивања и дуговања* прописано је да уписом предузећа у регистар права и обавезе које су стекли, односно преузели оснивачи, прелазе на предузеће без сагласности повериоца, а оснивачи одговарају сагласно одредбама уговора с трећим лицем. У светлу института пререгистрационе одговорности поставља се питање да ли банка која је основана и уписана у судски регистар решењем од 10. јула 1991. године, може одговорати за обавезе свога оснивача, тј. друге банке, ако је то предвиђено у акту о оснивању банке, а које су настале пре оснивања те банке и нису у непосредној вези са оснивањем банке (реч је о обавезама из отворених акредитива), с тим што таква одредба није уписана у

20. "Службени лист СРЈ", бр. 32/93, 24/94, 5/95, 61/95, 28/96, 16/99, 16/99 и 44/99.

21. "Службени лист СФРЈ", бр. 10/89, 40/89, 87/89, 18/90, 72/90 и 79/90.

22. "Службени лист СФРЈ", бр. 77/88, 40/89, 46/90, 61/90 и "Службени лист СРЈ", бр. 24/94.

23. "Службени лист СРЈ", бр. 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/2001.

судски регистар приликом оснивања банке. Како није реч о обавезама које су у вези са оснивањем тужене "К... банке" Н, то нема места заснивању пререгистрационе одговорности за обавезе по акредитивима отвореним од стране "Ј...банке" Београд као једног од оснивача тужене банке.

Други основ одговорности могао би се успоставити уписом у судски регистар наведене одредбе оснивачког аката. Наиме, у члану 3. Закона о поступку за упис у судски регистар²⁴⁾ прописано је да је судски регистар јавна књига (став 1), подаци уписани у судски регистар су јавни и свако их може разгледати, преписивати и захтевати да му се изда оверени извод из судског регистра (став 2), док је у ставу 3. прописано да упис у судски регистар има правно дејство према трећим лицима од дана уписа, а у ставу 4. да ко се у правном промету, поступајући савесно, поузда у податке уписане у судски регистар, не сноси штетне правне последице које из тога настану. У члану 23. став 1. тачка 7 Закона о поступку за упис у судски регистар прописано је да се у судски регистар уписују одређени подаци значајни за правни промет, а између осталог и овлашћења субјекта уписа у правном промету с трећим лицима и врста и обим његове одговорности за обавезе другог субјекта с којим је повезан. Цитираним одредбама одговарају одредбе чл. 3. и 23. Закона о поступку за упис у судски регистар²⁵⁾ који се примењивао у време настанка изложеног спора. Сличне одредбе садржи и Уредба о упису у судски регистар.²⁶⁾ У ставу 2. прописано је да се у судски регистар уписују подаци о субјектима уписа који су од значаја за правни промет, а између осталог и одговорност субјекта уписа за обавезе других субјеката уписа у правном промету. У члану 68. ове уредбе, који носи наслов *Пријава за упис у судски регистар промене одговорности за обавезе* прописано је да се уз пријаву за упис у судски регистар промене одговорности субјекта уписа за обавезе других субјеката уписа у правном промету прилаже уговор, односно његове измене. У члану 79. тачка 1 ове уредбе прописано је да регистарски уложак садржи регистарске листове од бр. 1 до 7, зависно од података који се према решењу суда уписују у судски регистар, као и да регистарски листови садрже податке одређене законом, и то: регистарски лист број 1 поред осталог - врсту и обим одговорности субјекта уписа за обавезе у правном промету и за обавезе других правних лица и одговорност оснивача за обавезе субјекта уписа. Дакле, из цитираних одредаба произлази да се у судски регистар може, под одређеним условима, уписати одговорност субјекта уписа за обавезе других субјеката уписа у правном промету, ако је то предвиђено уговором (дакле оснивачким актом), односно његовим изменама. Међутим, сам оснивачки акт не уписује се у судски регистар већ представља збирку исправа, која нема исто правно дејство као сам упис у судски регистар. Наиме, у члану 83. Уредбе о упису у судски регистар прописано је да се збирка исправа води се за сваки субјект уписа и означена је бројем регистарског улошка субјекта уписа, а исправе које се прилажу уз пријаву за упис, издвајају се из

24. "Службени лист СРЈ", бр. 80/94.

25. "Службени лист СФРЈ" бр. 13/83 и 17/90.

26. "Службени лист СРЈ", бр. 1/97, 5/97.

предмета после доношења решења о упису и улажу у збирку исправа. У члану 84. ове уредбе предвиђено је да се исправе и делови исправа из збирке исправа могу разгледати само ако за то постоји оправдан интерес, по одобрењу судије надлежног за вођење судског регистра, а исправе и подаци који се сматрају државном, војном, службеном или пословом тајном не могу се разгледати. Дакле, збирка исправа у коју спада и оснивачки акт није јавна, као што је то реч о подацима уписаним у судски регистар, па нема ни правно дејство према трећим лицима. Сличне одредбе у члану 7. став 2, као и з члану 57. садржала је и Уредба о упису у судски регистар предузећа и других правних лица која обављају привредну делатност,²⁷⁾ која је се примењивала у време настанка спорног односа. Из изложених одредаба Закона о поступку за упис у судски регистар и Уредбе о упису у судски регистар произлази да немају правну дејство према трећим лицима (што значи ни према повериоцима субјекта уписа) оне одредбе оснивачког акта које нису уписане у судски регистар. То се поготово односи на одредбу о одговорности субјекта уписа за обавезе које је његов оснивач преузео отварањем акредитива према трећим лицима - корисницима акредитива пре оснивања и пре уписа субјекта уписа. Јер, судски регистар није првенствено установљен због субјекта уписа и његових оснивача, већ ради правне сигурности трећих лица, као учесника у правном промету, који ступају у пословне односе са субјетком уписа. Таква одредба одлуке о оснивању (оснивачког акта) могла би да има само дејство између субјекта уписа (тужене "К... банке" Н., у конкретном случају) и "Ј... банке" Б. као његовог оснивача у евентуалној регресној парници. Такав закључак последица је и општег правног начела о релативном дејству уговора и других правних послова. Наиме, цитирана одредба члана 49. Одлуке о оснивању о правном следбеништву, као и околност да се средства уплаћена на име покрића ових акредитива налазе и сада код тужене "К... банке" није од утицаја на заснивање права тужиоца према "К... банци" која није у облигационом односу према тужиоцу, јер ова банка није отворила прва три акредитива у корист тужиоца, већ је издавалац акредитива "Ј... банка" Б., која је у смислу члана 1073. Закона о облигационим односима у обавези према тужиоцу као као кориснику акредитива од дана када му је отварање акредитива саопштено. Шта више, тужена "К... банка" у време отварања три од четири акредитива који су предмет спора, није ни постојала као правно лице. Поред тога, одлука о оснивању банке, као оснивачки акт, није акт банке, већ акт њених оснивача. Исто важи и за уговор о оснивању предузећа, као самосталног правног субјекта, а према изричитој одредби члана 148. Закона о облигационим односима, који регулише дејства уговора међу уговарачима и њиховим правним следбеницима, уговор ствара права и обавезе за уговорне стране, као и за универзалне правне следбенике уговорних страна, а уговором се може установити и право у корист трећег лица. Међутим, уговором или другим правним послом не може се установити обавеза за треће лице, тј. за тужену "К... банку" која у време отварања акредитива и у време доношења Од-

27. "Службени лист СФРЈ", бр. 74/90.

луке о оснивању, није ни постојала као правно лице. У члану 153. став 1. Закона о облигационим односима, изричито је прописано да обећање учињено другом да ће трећи нешто учинити трећег не обавезује. У члану 25. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да се одредбе овог закона које се односе на уговоре сходно примењују и на друге правне послове, из чега произлази да се изложена правила о релативном дејству уговора могу сходно применити и на цитирану Одлуку о оснивању, као оснивачки акт, када су у питању облигационо-правна дејства тог правног посла према “К... банци”, а посебно да обећање учињено другом да ће трећи нешто учинити трећег не обавезује. Наведена Одлука о оснивању, као акт оснивача, дакле, временски претходи оснивању тужене “К... банке” АД, уписом у судски регистар, а тиме и настанку тужене банке као правног лица, способног да буде носилац права и обавеза, тј. претходи стицању правне способности тужене банке. Према изричитој одредби члана 39. став 4. Закон о банкама и другим финансијским организацијама²⁸⁾ делови банке немају својство правног лица, из чега произлази да су обавезе поводом отварања акредитива, које је према тужиоцу, као кориснику акредитива, преузела “Ј... банка” АД Б. - главна филијала у Н, јесу обавезе “Ј... банке” АД Б, која као правно лице и сада постоји са непрекинутим правним континуитетом, па се не може постављати питање правног следбеништва “Ј... банке” АД Б. и евенуталне одговорности “К... банке” АД према тужиоцу. (Исту одредбу садржао је и Закон о банкама и другим финансијским организацијама²⁹⁾ који је важио у време настанка спорног правног односа. Дакле, филијала банке, исто као ни део предузећа, нема својство правног лица, па тиме не може ни бити носилац права и обавеза у правном промету, без обзира на одређена овлашћења у правном промету. Наиме у члану 7. став 1. Закона о предузећима³⁰⁾ прописано је да се оснивачким актом друштва лица, односно статутом друштва капитала може утврдити да део предузећа има одређена овлашћења у правном промету, као и посебан обрачун резултата пословања и посебан подрачун у складу са савезним законом, али је у ставу 2. овог члана изричито прописано да део предузећа нема својство правног лица. Исто решење било је садржано и у члану 3б. ранијег Закона о предузећима³¹⁾, који се сходно примењивао и на пословање банака у време настанка спорног правног односа.

Трећи основ одговорности основаног предузећа (или банке, као у конкретном случају) за обавезе његовог оснивача у судској пракси и правној теорији креиран је кроз увођење института делимичне поделе-фузије. Наиме, у правној теорији истиче се да делимични улог активе у постојећа друштва, као и организовање холдинга уз оснивање нових друштава од имовине постојећег предузећа, представљају делимичну поделу-фузију, што представља основ за сходну примену правила о солидарној одговорности друштва корисника дела имовине оснивача за обавезе осни-

28. "Службени лист СРЈ", бр. 32/93, 24/94, 5/95, 61/95, 28/96, 16/99, 16/99, 44/99.

29. "Службени лист СФРЈ", бр. 10/89, 40/89, 87/89, 18/90, 72/90 и 79/90.

30. Службени лист СРЈ", бр. 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/01.

31. "Сл. лист СФРЈ", бр. 77/88, 40/89, 46/90, 61/90. и "Сл. лист СРЈ", бр. 24/94.

вача настале до уписа ових модела поделе у судски регистар (поделе-фузије).³²⁾ Реч је о сходној примени одредбе из члана 435. став 3. Закона о предузећима према којој предузећа настала поделом одговарају солидарно за обавезе подељеног предузећа, као и одредбе из члана 434. став 4. истог закона о спајању новим оснивањем (спајању) према којој уписом новооснованог предузећа у регистар, имовина предузећа која се спајају, укључујући и обавезе, прелази на новоосновано предузеће. У правној теорији постоје мишљења да се на уговорној основи може ограничити одговорност тако да друштво корисник активе одговара сразмерно преузетој активи. У противном, претпоставља се да је реч о неограниченој солидарној одговорности, јер је реч о правном следбеништву (универзалној сукцесији). У правној теорији постоје супротна становишта према којим се организовање холдинга од постојећег предузећа уз оснивање нових зависних друштава од делова имовине постојећег предузећа, не може оквалификовати као подела предузећа.³³⁾ Самим тим, ни новонастала предузећа (зависна друштва) не могу одговарати за обавезе оснивача, применом правила из члана 187а. став 2. Закона о предузећима³⁴⁾ у коме је било прописано да предузећа настала поделом, спајањем с другим предузећем или припајањем другом предузећу, солидарно одговарају за обавезе предузећа која су престала да постоје, односно одредбе из члана 435. став 3. Закона о предузећима³⁵⁾ према којој предузећа настала поделом одговарају солидарно за обавезе подељеног предузећа. Такво мишљење правне теорије заснива се на аргументу да се оснивањем једног или више нових предузећа од делова постојећег предузећа или пак организовањем предузећа као холдинга поделом његове имовине, не врши подела постојећег предузећа. Јер, у случају поделе предузећа, предузеће које се поделило престаје да постоји и брише се из судског регистра, а управо због тога законом се установљава солидарна одговорност новонасталих предузећа за његове обавезе.³⁶⁾ Међутим, примена овог института условљена је преносом знатног дела активе постојећег предузећа или банке на новооснованог правног субјекта, а у конкретном случају нема чињеница и доказа које би указивале да је банка-оснивач пренела на новоосновану банку као оснивачки улог знатан део своје активе, већ само део имовине и то једне своје филијале. Јер, управо је циљ увођења наведеног облика одговорности новооснованог субјекта за обавезе оснивача да се заштите повериоци у случају када дужник, у циљу избегавања својих обавеза и осујећења намирена повериоца, преноси знатан део своје имовине на новоосновано предузеће. Како у конкретном случају банка-оснивач није престала да постоји и располаже знатном имовином, а имајући у виду да је на новооснованог субјекта пренат оснивачки улог

32. Васиљевић, "Привредна друштва - домаће и упоредно право", 1999. год, стр. 459. и 460.

33. Ивица Јанковец, *Може ли зависно предузеће одговарати за обавезе матичног предузећа*, "Правни живот" бр. 11/98, стр. 300.

34. "Службени лист СФРЈ", бр. 77/88 и 46/90

35. "Службени лист СРЈ", бр. 29/96

36. Ивица Јанковец, *Може ли зависно предузеће одговарати за обавезе матичног предузећа*, "Правни живот" бр. 11/98, стр. 300

који не представља знатан део активе оснивача, то нема ни места одговорности новоосноване “К... банке” АД за обавезе “Ј... банке” АД Б, као једног од њених оснивача.

Из свега наведеног произлази правни закључак Савезног суда да, сама по себи, Одлука о оснивању Ј... банке” Н., односно “К... банке” није ваљан правни основ за установљење да је она правни следбеник “Ј... банке” АД Б. у делу права, обавеза и одговорности ове банке, с обзиром да је “Ј... банка” АД Б. само један од десет оснивача те, овде тужене, банке, која као и други оснивачи улажу у нову банку један део оснивачког капитала за који у аликвотном делу добијају акције, односно деонице. Пошто оснивач - “Ј... банка” АД Б. није престала да постоји, то новооснована “К... банка” не може бити било какав правни следбеник “Ј... банке” АД Б. ни у ком делу, јер “Ј... банка” АД Б. и даље постоји. У решењу регистарског суда у Н. Фи. бр. 2127/од 10. јула 1991. године о упису оснивања тужене банке ни у решењу Фи. 4966/96 о промени фирме није уписано било какво ограничење у пословању новоосноване банке, јер је члан 49. Одлуке о оснивању ове банке незаконит, пошто би се на тај начин оштетили и повериоци новоосноване банке, а такве одредбе не може да садржи одлука о оснивању нове банке. Једино у случају престанка рада једне банке на основу закона може се предвидети правно следбеништво, а никако на основу одлуке о оснивању нове банке. Уосталом, престанком дела “Ј... банке” Н, тј. филијале без својства правног лица, сва права, обавезе и одговорности настале у вези брисаног дела банке у потпуности остају права, обавезе и одговорности “Ј... банке” АД Б. У противном, Привредни суд у Б. не би смео да донесе решење о брисању дела “Ј... банке” Н. услед престанка са радом, а да не постоји правна претпоставка да су од тренутка престанка са радом дела банке све те обавезе и даље искључива обавеза оне банке чији је то део, а то је “Ј... банка” АД Б. У супротном, би били грубо нарушени и имовински интереси повериоца са којима је матична банка пословала преко свог дела. Због наведених разлога захтев за заштиту законитости ваљало је уважити као основан, укинути све побијане пресуде и предмет вратити првостепеном суду на поновно суђење, а имајући у виду да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање непотпуно утврђено, а исто се односи на упис у судски регистар одговорности тужене “К... банке” за обавезе “Ј... банке” АД Б. према тужиоцу као кориснику акредитива. У поновном поступку првостепени суд ће утврдити одлучне чињенице и то да ли је у судски регистар Привредног суда у Н. у смислу напред цитираних одредаба Закона о поступку за упис у судски регистар уписана врста и обим одговорности тужене “К... банке” за обавезе “Ј... банке” АД Б., па ће на тако утврђене чињенице, по спроведеном поступку, применити материјално право.³⁷⁾

37. Из решења Савезног суда Гзс бр. 15/2001 од 13. децембра 2001. године.

5. Обавезе предузећа у оснивању и пререгистрациона одговорност

О наведеним спорним питањима у судској пракси заузети су одговарајући правни ставови и приликом решавања спорова о обавезама предузећа у оснивању и његовој пререгистрационој одговорности.

Према ставу праксе, предузеће не одговара за обавезе које су, пре уписа у судски регистар, за његов рачун преузели оснивачи.

У конкретном случају, пресудом Привредног суда у У. усвојен је тужбени захтев. Пресудом Вишег привредног суда у Београду жалба туженог је делимично уважена, па је првостепена пресуда потврђена у делу којим је обавезано тужено предузеће "Б." у ч. да плати тужиоцу износ од 20.000 динара, а у преосталом делу првостепена пресуда је преиначена, тако што је одбијен тужбени захтев за износ од 15.000 динара са каматом. Против другостепене пресуде у преиначујућем делу тужилац, ДД "С." у Б. изјавио је ревизију. Ревизија тужиоца није основана. Према утврђеном чињеничном стању, тужени није платио тужиоцу извршене услуге превоза, с тим да је тужилац, између осталог, утужио и рачун који потиче од 15. јуна 1996. године, мада тужени као правно лице постоји почев од дана 18. јула 1996. године. У том смислу тужени је оспоравао утужену фактуру од 15. јуна 1996. године, док је за преостале рачуне приговорио да му нису достављени. Међутим, путем вештачења утврђено је да тужени ове остале рачуне има књижене на свом конту, али да исте није платио. На основу изложеног чињеничног стања првостепени суд је обавезао тужено предузеће на исплату по свим утуженим рачунима, укључујући и рачун од 15. јуна 1996. године, који се односи на време када тужени још није био уписан у судски регистар, налазећи да се туженик не може ослободити обавезе која је за његов рачун створена и пребацити обавезу плаћања превоза на оснивача ЗЗ "Ј." са позивом на формални датум регистрације. Делимично преиначавајући првостепену пресуду, Виши привредни суд је правилно заузео становиште да је, за разлику од осталих рачуна који се односе на пословни однос који је настао непосредно између тужиоца и туженог, у време када је тужени био уписан у судски регистар, у погледу услуге превоза извршене 22. маја 1996. године која је фактурирана 15. јуна 1996. године, првостепени суд погрешном применом материјалног права обавезао туженог да тужиоцу плати износ од 15.000 динара са каматом, а због недостатка пасивне легитимације туженог. Врховни суд сматра да се у ревизији неосновано позива на то да је Виши привредни суд погрешно применио материјално право делимично преиначавајући првостепену пресуду. Не могу се прихватити ревизијски наводи да је без утицаја што се оснивачки акт од 22. маја 1996. године не поклапа са датумом регистрације 18. јула 1996. године. У члану 6. одлуке о оснивању предузећа у задружној својини било је предвиђено да ће све обавезе које су до сада проистекле из пословања оснивача бити усмерене на терет предузећа основаног овом одлуком, тако да се упис у судски регистар не може извршити док се не реши питање обавеза са повериоцима (чију ће сагласност прибавити оснивач). Правна позиција оснивача код закључивања ових правних послова за

рачун предузећа пре саме његове регистрације не би се могла поуздано објаснити преко обележја уговора са раскидним условом (јер уговарање обавезе за треће лице - предузеће пред оснивањем - логички није правно могуће без његове сагласности у смислу накнадног одобрења), а још мање се може предузећу у оснивању приписивати нека обележја правног субјективитета.³⁸⁾

Насупрот изложеном ставу судске праксе сматрамо да важећи Закон о предузећима³⁹⁾ који је ступио на снагу 4. јула 1996. године, дакле пре регистрације наведеног предузећа, у члану 6. омогућава пренос потраживања и дуговања која су стекли оснивачи на предузеће, без сагласности повериоца.

6. Закључење уговора о закупу од стране оснивача и пререгистрациона одговорност предузећа

О пререгистрационој одговорности предузећа, у судској пракси заузет је став и приликом решавања спорова о наплати закупнине на основу уговора о закупу закљученог од стране његовог оснивача.

Према ставу актуелне судске праксе, пуноважан је уговор о закупу који је закључило физичко лице као власник туженог предузећа, које је тај уговор накнадно одобрило тако што је као купац отпочело са коришћењем закупљених пословних просторија, услед чега куподавцу дугује закупнину.

У образложењу овог става наводи се да је побијаном пресудом обавезан тужени да плати дужиоцу одређени новчани износ на име закупнине са припадајућом затезном каматом. Тужени, предузеће за трговину, и услуге, "Н." у Б., жалбом побија првостепену пресуду, истичући да је тужилац закључио предметни уговоре о закупу са физичким лицем, Н.Г. из Б., што значи да тужени није пасивно легитимисан. По мишљењу жалиоца, суд није уважио битну чињеницу да је уговор закључен са физичким лицем, те само оно може бити пасивно легитимисано. Жалба је неоснована. Правилно је првостепени суд на основу члана 567. Закона о облигационим односима донео своју одлуку. У доказном поступку је утврђено да је тужени у смислу члана 324. Закона о облигационим односима, пао у доцњу као дужник, закупопримац предметног пословног простора, јер није о року испуњавао своју обавезу плаћања закупнине у спорном периоду, за разлику од претходног, неспорног периода плаћања. Што се тиче жалбених навода у вези основа потраживања, првостепени суд је дао правилно образложење, становиште прихвата и другостепени суд. Наиме, све до спорних рачуна, тужени је уредно испуњавао своје обавезе. По становишту другостепеног суда и физичко лице Н. Г. као власник туженог предузећа, овде купаца, овлашћено је да потписује све акте у корист и за рачун своје фирме, у смислу чл. 84. и 88. Закона о облигационим односима. Према томе, првостепени суд је на правилно утврђено чињенично стање, правилно применио

38. Из пресуде Врховног суда Србије, Прев. 757/97 од 3. децембра 1997. године.

39. "Службени лист СРЈ, број 29/96.

материјално право, при чему није било битних повреда одредаба парничног поступка.⁴⁰⁾

Из наведеног образложења произлази да је судска пракса настали спор решила применом одредаба чл. 84. и 88. Закона о облигационим односима о заступању, односно о накнадном одобравању уговора закљученог од стране неовлашћеног лица. Сматрамо, да се после ступања на снагу Закона о предузећима⁴¹⁾ на сличне спорне ситуације може применити и члан 6. који носи наслов *Пренос поштраживања и дуговања*, а у коме је прописано да уписом предузећа у регистар права и обавезе које су стекли, односно преузели оснивачи, прелазе на предузеће без сагласности повериоца, а оснивачи одговарају сагласно одредбама уговора с трећим лицем.

Закључци

1. Предузеће или друго правно лице, које је основано и уписано у судски регистар решењем надлежног привредног суда, не може одговорати за обавезе свога оснивача, тј. другог предузећа, које су настале пре оснивања тог предузећа и нису у непосредној вези са његовим оснивањем, чак и ако је то предвиђено у акту о оснивању предузећа, уколико таква одредба није уписана у судски регистар приликом оснивања. Како није реч о обавезама које су у вези са оснивањем предузећа, нема места заснивању пререгистрационе одговорности за обавезе из уговора и других правних послова закључених између оснивача и трећих лица као повериоца.

2. Предузеће не би могло да одговара за обавезе оснивача настале пре његовог оснивања, чак и да је таква одредба оснивачког акта уписана у судски регистар, већ би се таква одговорност могла засновати само уговором који би закључило новоосновано предузеће и његов оснивач, дакле после уписа у судски регистар оснивања предузећа, наравно под условом да се одредба таквог уговора упише у судски регистар као облик одговорности субјекта уписа за обавезе других субјеката уписа у правном промету, у смислу члана 23. став 1. тачка 7 Закона о поступку за упис у судски регистар, као и чл. 2, 68. и 79. тачка 1 Уредбе о упису у судски регистар.

3. Примена института делимичне поделе - фузије условљена је преносом знатног дела активе постојећег предузећа на новооснованог правног субјекта, па је, у сваком конкретном случају, потребно путем релевантних доказа утврдити чињенице да је оснивач пренео на новоосновано предузеће, као оснивачки улог, знатан део своје активе. Јер, управо је и циљ увођења наведеног облика одговорности новооснованог субјекта за обавезе оснивача да се заштите повериоци у случају када дужник, у циљу избегавања својих обавеза и осујећења намирења повериоца, преноси знатан део своје имовине на новоосновано предузеће. С друге стране, ако

40. Из пресуде Вишег привредног суда у Београду Пж. 1892/97 од 21. марта 1997. године.

41. "Службени лист СРЈ, број 29/96.

оснивач није престао да постоји и располаже знатном имовином, те ако је на новооснованог субјекта пренет оснивачки улог који не представља знатан део активе оснивача, већ на пример, само део имовине коју је користила пословна јединца оснивача (или филијала, ако је оснивач банка), тада не би било места одговорности новооснованог предузећа за обавезе оснивача.

4. Према становишту судске праксе, новооснована банка, по правилу, не одговара за обавезе својих оснивача, па чак и ако би се таква одговорност предвидела оснивачким актом, осим у случају да је таква одговорност за обавезе других субјеката уписана у судски регистар или, ако је реч о оснивању које има обележје делимичне поделе-фузије, преносом знатног дела активе оснивача на новоосновану банку.

5. Позитивни Закон о предузећима у члану 6. омогућава пренос потраживања и дуговања која су стекли оснивачи на предузеће без сагласности повериоца.

6. Према ставу актуелне судске праксе, пуноважан је уговор о закупу који је закључило физичко лице као власник туженог предузећа, које је тај уговор накнадно одобрило тако што је као купац отпочело са коришћењем закупљених пословних просторија, услед чега куподавцу дугује закупнину, а све ово у смислу чл. 84. и 88. Закона о облигационим односима о заступању, односно о накнадном одобравању уговора закљученог од стране неовлашћеног лица. Према позитивном Закону о предузећима, на сличне спорне ситуације може се применити и члан 6. који носи наслов *Пренос појивања и дуговања*, а у коме је прописано да уписом предузећа у регистар права и обавезе које су стекли, односно преузели оснивачи, прелазе на предузеће без сагласности повериоца, а оснивачи одговарају сагласно одредбама уговора с трећим лицем.